

4. Державна національна програма «Освіта» («Україна ХХІ століття»). – К.: Райдуга, 1995. – 61 с.
5. Коджаспирова Г. М. Технические средства обучения и методика их использования / Г. М. Коджаспирова, К. В. Петров. – М.: «Академия», 2001 – 256 с.
6. Кравцова А. Ю. Совершенствование системы подготовки будущих учителей в области информационных и коммуникационных технологий в условиях модернизации образования (на материале зарубежных исследований) / Алла Юрьевна Кравцова. – М., 2004. – 263 с.
7. Скаткин М. Н. Активизация познавательной деятельности учащихся в обучении / М. Н. Скаткин. – М.: Педагогика, 1995. – 275 с.
8. Хутірський А. В. Технологія евристичного навчання / А. В. Хутірський // Нові технології. – 1998. – № 4 – С.15–19.

BIBLIOGRAFIYA

1. Vezyrov T. N. Teoriya y praktyka yspol'zovaniya ynfomatsyonnykh y kommunykatsyonnykh tekhnolohyy v pedahohycheskom obrazovanyy / Tumor Hadzhyevych Vezyrov. – Stavropol', 2001. – 310 s.
2. Vykhman V. V. Otsenka y analiz effektivnosti pryomeneniya ynfomatsyonnykh tekhnolohyy v obrazovanyy / Vyktoriya Vyktorovna Vykhman. – Novosybyrsk, 2004. – 132 s.
3. Выгот-ский Л. С. Yzbrannyye psykholohycheskiye yssledovaniya v 6 tomakh / L. S. Выгот-ский. – Т. 2. – М.: 1956. – 605 s.
4. Derzhavna natsional'na prohrama «Osvita» («Ukrayina KhKhl stolittya»). – К.: Rayduha, 1995. – 61 s.

5. Kodzhaspyrova H. M. Tekhnicheskiye sredstva obucheniya y metodyka ykh yspol'zovaniya / H. M. Kodzhaspyrova, K. V. Petrov. – М.: «Akademiya», 2001 – 256 s.
6. Kravtsova A. Yu. Sovershenstvovaniye systemU podgotovky budushchykh uchiteley v oblasti ynfomatsyonnykh y kommunykatsyonnykh tekhnolohyy v uslovyakh modernyzatsyy obrazovaniya (na materyale zarubezhnykh yssledovaniy) / Alla Yur'evna Kravtsova. – М., 2004. – 263 s.
7. Skatkyn M. N. Aktyvyzatsiya poznavatel'noy deyatel'nosti uchashchyhsya v obuchenyy / M. N. Skatkyn. – М.: Pedahohyka, 1995. – 275 s.
8. Khutirs'kiy A. V. Tekhnolohiya evrystychnoho navchannya / A. V. Khutirs'kiy // Novi tekhnolohiyi. – 1998. – № 4 – С. 15–19.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

РАЦУЛ Олександр Анатолійович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та психології Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.
Наукові інтереси: інформаційна культура майбутніх соціальних педагогів.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

RATSUL Oleksandr Anatoliyovych – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Pedagogy and Psychology, Kirovohrad Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University.
Circle of scientific interests: informational culture of future social teachers.

УДК 378.147.091.33:74

СТРІТЬЄВИЧ ТЕТЯНА МИКОЛАЇВНА –

кандидат педагогічних наук,
 доцент кафедри образотворчого мистецтва та дизайну
 Кіровоградського державного педагогічного університету
 імені Володимира Винниченка
 e-mail: tanya_strit@ukr.net

РОЗВИТОК ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Освітня спільнота протягом останнього часу породжує безліч дискусій як на міжнародному, так і на національному рівнях щодо компетентісно орієнтованого підходу до формування змісту освіти. Науковці вважають, що набуття молоддю знань, умінь і навичок спрямоване на вдосконалення їхньої компетентності, сприяє інтелектуальному й культурному розвитку особистості, формуванню в неї здатності

швидко реагувати на запити часу. Саме тому важливим є усвідомлення самого поняття компетентності, розуміння, які саме компетентності і як необхідно формувати, що має бути результатом навчання. Як визначає О. Овчарук, найповніше поняття «компетентність» розкривається в сукупності таких дефініцій: компетентність виражає інтелектуальну відповідність особи тим завданням, вирішення яких обов'язкове для працюючої на цій посаді людини;

компетентність виражається в кількості і якості завдань, сформульованих і розв'язуваних особою в її основній роботі (на основному відрізку праці або в області основних її функцій); компетентність є одним з основних компонентів особистості або сукупністю відомих властивостей особистості, що виражається в результативності вирішених проблемних завдань; компетентність є однією із властивостей прояву особистості й міститься в ефективності рішення проблем, що зустрічаються в сфері діяльності людини й здійснюваних в інтересах даної організації [6]. Таким чином, поняття «компетентність» може наповнюватися різним змістом, але завжди воно визначається успішним результатом виконання поставлених перед індивідом завдань і тісно пов'язане із ціннісними орієнтаціями людини в будь-якій сфері діяльності. Зважаючи на вагомий роль учителя образотворчого мистецтва у системі навчання та виховання особистості доцільним є визначити ефективні методи та методики розвитку фахової компетентності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика компетентнісного підходу та феномени компетентності є предметом дослідження вітчизняних та закордонних фахівців, таких як: Л. Алексєєвої, А. Байденко, Н. Бібик, С. Бондар, Т. Браже, О. Дубасенюк, І. Зязюна, І. Зимньої, І. Єрмаков, О. Кононко, Н. Кузьміної, О. Овчарук, Л. Пуховської, І. Родигіна, Д. Рум'янцева, О. Савченко, А. Маркової, Л. Мітіної, А. Хуторського та ін. Вивченням методики формування певних компонентів фахової компетентності вчителя мистецьких дисциплін займалися І. Бех, М. Головань, М. Лещенко, Л. Масол, Г. Падалка, І. Ревенко, О. Ростовський, О. Рудницька, О. Щолокова та ін.

Метою даної статті є визначення аспектів розвитку фахової компетентності у процесі професійної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва.

Виклад основного матеріалу дослідження. У теоретико-методичних статтях сучасних науковців проаналізовано різні погляди на категорії: «творча компетентність», «художня компетентність», «художньо-естетична компетентність», «естетична компетентність» педагога, в різних галузях образотворчого мистецтва [4, с. 3]. Нами, урахувавши зміст базових дефініцій, фахова компетентність учителя образотворчого мистецтва розглядається як його здатність до неперервного збагачення власного візуального досвіду; постійного вдосконалення вмінь та навичок художньо-естетичного сприймання, аналізу й інтерпретації творів мистецтва

відповідно до авторського задуму, розуміння єдності форми та змісту; розвитку естетичного смаку й спеціальних здібностей; прагнення та здатність реалізувати на практиці художньо-естетичний потенціал для одержання власного неповторного результату творчої діяльності; поповнення знань, удосконалення вмінь і навичок з художнього формотворення засобами композиції в практиці активного продукування оригінальних за змістом, технічно майстерних та об'єктивно-ціннісних творів, що стає міцним підґрунтям для досягнення вершин художньо-педагогічного професіоналізму.

Дуже часто навчання, пронизане умоглядним змістом, формує лише абстрактне уявлення фахівця про майбутню роботу. Тому в процесі фахової підготовки доцільно дотримуватися таких психолого-педагогічних принципів: добровільної участі майбутніх учителів образотворчого мистецтва у процесі підвищення професійної майстерності; індивідуальної мотивації та особистої привабливості мети навчальної діяльності; отримання задоволення від процесу навчання. Реалізація даних принципів є ефективною умовою підвищення рівня фахової підготовки вчителів образотворчого мистецтва та передбачає якісну професійну підготовку і високий особистісно-творчий потенціал. Таким чином, у процесі навчання слід враховувати такі положення: система навчання і виховання художника-педагога має бути цілісною, науково обґрунтованою та соціальнозначущою; у процесі навчання майбутній фахівець зобов'язаний оволодіти педагогічною і художньою майстерністю, сформувати вміння самостійної художньо-творчої діяльності в різних видах і жанрах образотворчого мистецтва; кінцевим результатом підготовки майбутнього фахівця повинен бути високий рівень художньо-творчої та фахово-педагогічної компетентності.

Поняття компетентності вітчизняною наукою трактується як таке, що потребує пояснення і осмислення, натомість західна наука розглядає його як феномен, породжений соціальним діалогом в суспільстві між освітніми інституціями, працедавцями, споживачами послуг, який відповідає певному суспільному запиту, породженому постійними змінами в соціально-економічній системі. Дані зміни обумовлюють не лише розуміння сутності компетентнісного підходу, але й стратегію його втілення у практику навчання [5].

Компетентність ґрунтується на знаннях і вміннях, але ними не вичерпується, обов'язково охоплюючи особистісне ставлення до них людини, а також її досвід, який дає

змогу ці знання інтегрувати в те, що вона вже знала, та її спроможність збагнути життєву ситуацію, у якій вона зможе їх застосувати. Таким чином, кожна компетентність побудована на поєднанні пізнавальних ставлень і практичних навичок, знань і вмінь, цінностей, емоцій, поведінкових компонентів, тобто усього того, що можна мобілізувати для активної дії [2].

Проблема побудови механізму формування та розвитку компетентностей майбутніх фахівців в системі сучасної вищої освіти обумовлена низкою особливостей які сформовано під впливом класичної університетської традиції, де головними елементами змісту більшості використовуваних освітніх теорій і концепцій виступають об'єкти і знання про них. Отже, компетентність – це результативно діяльна характеристика освіти. Інтерпретуючи дану позицію на вчителя образотворчого мистецтва зазначимо, що фахова компетентність передбачає не лише реалізацію вчителя образотворчого мистецтва як педагога, а й реалізацію його як професійного художника, рівень професійності якого залежить від саморозвитку.

Проте, зважаючи на домінуючу позицію компетентісного підходу у сучасній парадигмі освіти не слід протиставляти компетентності знанням чи вмінням і навичкам [2]. Поняття компетентності має охоплювати не тільки когнітивний компонент, а й мотиваційний, етичний, соціальний та поведінковий. Воно містить результати навчання (знання й вміння), систему ціннісних орієнтацій, звичок тощо.

Фахова компетентність майбутнього вчителя образотворчого мистецтва повинна спиратися на основи, квінтесенцію знань, умінь і навичок, а так само на вміння ними оперувати для одержання власного неповторного результату творчої діяльності, що будується на основі культури сприйняття. Процес становлення художньої компетенції складний і тривалий, тому що містить у собі всі знання і навички, засвоєні індивідом за період навчання. Нові освітні технології вимагають компетентності і відповідної підготовки вчителя, професійне становлення якого відбувається в органічному взаємозв'язку з особистісним розвитком. У професії вчителя образотворчого мистецтва фокусуються: володіння методикою викладання предмета, здатність розуміти і впливати на духовний світ своїх учнів, повага до них, значущі особистісні якості, високий рівень художньої компетентності.

Ми вважаємо, що під професійною компетентністю вчителя образотворчого мистецтва слід розуміти глибоке знання педагогом сучасних проблем педагогіки,

психології, мистецтвознавства та методики предмету викладання, а також уміння застосовувати ці знання в практичній діяльності. Обов'язковою ознакою професійної компетентності вчителя виступає вміння співвідносити наявні знання з цілями, умовами і способами художньо-педагогічної діяльності. Реалізувати дані положення можна шляхом залучення майбутніх вчителів образотворчого мистецтва до соціальних проектів мистецького спрямування. Дані проекти передбачають професійну самореалізацію майбутніх учителів образотворчого мистецтва як на творчому та і на педагогічному рівнях. Домінантою реалізації студентства в соціальних проектах є соціальна та професійна значущість, власна «історія успіху» так можливість професійної реалізації у творчому пошуку та педагогічних підходах. Приймаючи до уваги думку В. Д. Гатальського, зазначимо, що ефективність особистісно-професійного розвитку майбутнього вчителя образотворчого мистецтва залежить як від змісту та якості мистецького простору, в якому він перебуває об'єктивно, так і від його «зустрічної активності», тобто прагнення самовдосконалення, саморозвитку та творчого самовираження в професійній діяльності [1, с. 55].

Висновки і перспективи подальших розвідок напруму. Отже, одним з провідних факторів підвищення фахової компетентності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва, в контексті інноваційного підходу є динамічність та діалогічність до творчого використання самовираження студента в процесі його професійного становлення, а також прийняття будь-яких нестандартних проявів та можливих спонтанних проявів на шляху до його особистого розвитку. Дані форми навчання сприяють не лише активізації пізнавальної діяльності, але й дозволяють студентові усвідомити й осмислити свої творчі можливості. Компетентність припускає відкриту пізнавальну позицію – вміння на будь-яку ситуацію дивитися з різних точок зору, тим самим стимулюючи професійний саморозвиток та самовдосконалення.

Таким чином, сучасний стан підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва у вищих навчальних закладах диктує необхідність пошуку нових шляхів підвищення якості їхньої теоретичної та практичної підготовки, здатності до самостійної творчої праці, професійного саморозвитку, розвитку фахової компетентності як інтегрованої здатності особистості, що складається із знань, досвіду, цінностей і ставлення, які можуть цілісно реалізовуватися на практиці, тобто передбачає індивідуальний досвід використання набутих у процесі навчання

знань, а головне – засобів і методів підготовки випускника вузу до мистецької та професійної діяльності.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Гатальський В. Д. Культурно-образовательное пространство как социально-педагогическая система / В. Д. Гатальський // Педагогіка. – 2009. – № 3. – С. 52–58.
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / Н. М. Бібік, Л. С. Ващенко, О. І. Локшина та ін.; ред. О. В. Овчарук. – К., 2004. – 112 с.
3. Масол Л. Формування базових компетентностей учнів загальноосвітньої школи у системі мистецької освіти / [Л. Масол, Н. Миропольська, В. Рагозіна та ін.] за наук. ред. Л. Масол. – К.: Педагогічна думка, 2010. – 232 с.
4. Ревенко І. В. Художньо-естетична компетентність учителя як показник його професійної культури / І. В. Ревенко // Мистецтво і освіта. – 2007. – № 3. – С. 139–146.
5. Сотська Г. І. Естетично-професійна компетентність майбутнього вчителя образотворчого мистецтва <http://lib.iitta.gov.ua>
6. Овчарук О. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти / О. Овчарук // Стратегія реформування освіти в Україні. – К., 2003. – С. 183–186.

BIBLIOGRAFIYA

1. Hatal'skyi V. Kulturno-obrazovatelnoe prostranstvo kak sotsyalno-pedahohycheskaia sistema / V. D. Hatal'skyi // Pedahohika. – 2009. – № 3. – S. 52–58.
2. Kompetentnisnyi pidkhid u suchasni osviti: svitovyi dosvid ta ukraïnski perspektyvy / N. M. Bibik,

L. S. Vashchenko, O. I. Lokshyna ta in.; red. O. V. Ovcharuk. – K., 2004. – 112 s.

3. Masol L. Formuvannia bazovykh kompetentnostei uchniv zahalnoosvitnoi shkoly u systemi mystetskoï osvity / [L. Masol, N. Myropolska, V. Ragoza ta in.] za nauk. red. L. Masol. – K.: Pedahohichna dumka, 2010. – 232 s.
4. Revenko I. V. Khudozhno-estetychna kompetentnist uchytelia yak pokaznyk yoho profesiinoï kultury / I.V. Revenko // Mystetstvo i osvita. – 2007. – № 3. – S. 139–146.
5. Sotska H. I. Estetychno-profesiina kompetentnist maibutnoho vchytelia obrazotvorchoho mystetstva <http://lib.iitta.gov.ua>
6. Ovcharuk O. Kompetentnosti yak kliuch do onovlennia zmistu osvity / O. Ovcharuk // Stratehiia reformuvannia osvity v Ukraini. – K., 2003. – S. 183–186.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

СТРІТЬЄВИЧ Тетяна Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого мистецтва та дизайну Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх учителів образотворчого мистецтва.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

STRITYEVYCH Tetyana Mykolayivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Fine Arts and Design, Kirovohrad Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: professional training of future teachers of fine arts.

УДК 378.147

СТРЕЛЬЧЕНКО ЛАРИСА ВАСИЛІВНА – кандидат педагогічних наук, доцент, докторант Інституту вищої освіти НАПН України
e-mail: Strelchenko_1@mail.ru

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАГІСТРІВ В СИСТЕМІ ВІДКРИТОЇ ОСВІТИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) відіграють важливу роль в освіті людей, в здобутті знань, в професійній підготовці фахівців в системі вищої освіти. В навчанні мовам ІКТ почали використовувались ще з 1960-х років і зі швидким їх розвитком та інтеграцією в навчальний процес все частіше стали привертати до себе увагу вчителів, викладачів вищих навчальних закладів, вчених. Величезні ресурси і можливості комп'ютерів та Інтернет з кожним роком надають нові інструменти,

підходи і стратегії в галузі викладання і вивчення мов. Традиційні методи викладання і навчання іноземних мов постійно доповнюються новаторськими ідеями, що базуються на новітніх досягненнях в галузі комп'ютерних та інтернет-технологій, які широко використовуються в професійній підготовці викладачів мови в університетах Великої Британії засобами дистанційної освіти. Досвід британських університетів відомий у всьому світі. Він є цікавим і для українських закладів вищої освіти.